

نورپردازی برای تأکید بر هویت فرهنگی

نسیم زنگی بند

Lighting to Emphasize Cultural Identity Nasim Zangiband

چکیده

یک شهر با گذشت زمان مراحل مختلفی را پشت سر گذاشته تا به شکل فعلی توسعه پیدا کرده است. این شکل فعلی، از عناصر مختلف، محدوده‌ها و عمارت‌های گذشته تشکیل شده ولی عناصر و محدوده‌ها و عمارت‌های جدید نیز مدام به آن اضافه می‌شود. در سراسر دنیا درک روزافزونی نسبت به اهمیت یک طرح جامع نورپردازی که همه جنبه‌های توری را پوشش می‌دهد به وجود آمده است. استفاده از یک طرح جامع نورپردازی، راهبردهای تکنیکی و زیباشناختی را برای گروه‌های مختلفی که در فرایند نورپردازی دخالت دارند ارائه می‌دهد. از این رو مهم است که میراث تاریخی ما در این سند، زنده و منعطف (تغییرپذیر) منظور شود. در این مقاله سعی می‌شود که به برخی معیارهای لازم برای نورپردازی میراث تاریخی توجه شود و در نهایت به معرفی تصاویری از نورپردازی برخی بناهای تاریخی هندوستان در شب می‌پردازد.

کلید واژه‌ها: شب، شهر، نورپردازی، بناهای تاریخی، هند.

مقدمه

نور چه به صورت طبیعی و چه به صورت مصنوعی از ملزومات اصلی برای تجربه کردن محیط است. نور به چشمان ما توان دیدن عطا می‌کند، انگیزه‌سازی بزرگ و تجربه‌ای زندگی آفرین است که هنرمندان و معماران، آن را به‌عنوان عنصر اولیه کارهای خود مورد استفاده قرار می‌دهند. نور سازنده اصلی دنیا و وسیله‌ای است که با آن مستقیماً پیرامون خود را تجربه می‌کنیم. بدون آن قادر نخواهیم بود درکی از رنگ، عمق، حجم و فضا داشته باشیم و هم‌چنین به معنای وسیع‌تر، نور می‌تواند به وجود آورنده عمیق‌ترین احساسات و تغییرات ما باشد. رویکردهای فرهنگی مختلف نیز در ادراک و پذیرش نور نقش دارند؛ مفهومی که در مظاهر و مکاتب اعتقادی به اشکال متنوعی تعبیر شده است، در مسیحیت نور می‌تواند استعاره‌ای از خدا باشد اما حتی این تعبیر نیز در طول زمان دستخوش تغییر و تحول شده است.

نورپردازی برای تأکید بر هویت فرهنگی
Lighting to Emphasize Cultural Identity

موزه آلبرت هال، جی پور

در افسانه‌های کهن هند «آگنی» مظهر آتش است و دهان او محراب مقدس که قربانی‌ها و نیازها به دهان آن ریخته می‌شود.

«آگنی» در آسمان و فروغ خورشید جای دارد و در میان آسمان و زمین در جایی که آتش به گونه آذرخش از ابرها می‌جهد، آشکار می‌شود. این مظهر نیایش آدمیان را به بارگاه خداوند می‌رساند و رابطه میان انسان و خداست. نور همواره به‌عنوان عنصری برای رفع نیازهای روحی و جسمی انسان مطرح بوده است. از دیدگاه اعتقادی در تمامی ادیان، نور دارای جایگاه و ارزش والایی است و تعبیری از صداقت، حقیقت و منشأ حضور خداوند تلقی می‌شود. این بینش در اسلام و در آیه ۳۵ سوره نور کاملاً نمایان است: «الله نور السموات و الارض» امروزه رشد و توسعه تکنولوژی در نورپردازی و بروز خلاقیت در این زمینه، استفاده از نور را در عرصه‌های مختلف فراهم کرده است.

ماهیت نورپردازی برخوردار از دو جنبه هنری و فنی است؛ جنبه هنری دارای رویکرد طراحی فضاهای مختلف جهت خلق زیبایی و جنبه فنی آن نیز دارای رویکرد استفاده بهینه از تکنولوژی‌های نوین است.

نورپردازی ساختمان‌ها و بناهای تاریخی

سازه‌ها و بناهای تاریخی تلاش عظیم طراحان روشنایی را نشان می‌دهند که با نورپردازی خود منحصر به فرد بودن بنا را به همراه احترام به گذشته فرهنگی آن بیان می‌کنند. برای چنین پروژه‌هایی معمولاً استفاده از نورهای متحرک و رنگ‌های خالص نوری مناسب نبوده و دیدگاه نورپردازی محو و ساده ترجیح داده می‌شود (تنها استثنا را در این مورد می‌توان نصب تجهیزات موقت نمایش نور

آمبر فورت، جی پور در شب و انعکاس نورها در آب رودخانه

و صدا دانست).

باید توجه خاصی نیز به منظره و تجهیزات نوری در روز مبذول داشت و امکاناتی را فراهم کرد تا حداقل تخریب را بر بافت غیرقابل جبران بنا ایجاد کرد. هدف از نورپردازی و زیباسازی بناهای تاریخی افزایش جذب توریست و گردشگر، ساماندهی بناها و جذابیت بیش تر شهرها به ویژه در شب است.

در تأمین روشنایی بناهای تاریخی باید به این نکته توجه داشته باشیم که بیش تر نورپردازی خارجی بنا مورد توجه قرار می گیرد، در این حالت بیش تر با سطوح عمودی سروکار داریم و روشنایی خارجی برای برجسته کردن خصوصیات معماری بناها در سطوح عمودی به کار می رود بنابراین نورپردازی به صورت عمودی است البته باید دقت کرد که در روشنایی خارجی نباید به سطوح افقی بی توجهی کرد.

در مواقعی که از نورافکن ها برای سطوح خارجی ساختمان ها استفاده می شود باید به نکات زیر توجه شود:

۱. طراح نورپردازی باید به تراکم بینایی توجه خاصی داشته باشد.
۲. طراح باید بین رنگ ها و درخشندگی ها در همه سطوح تناسب ایجاد کند.
۳. اگر همه اصول رعایت شود آن گاه به یک ساختمان تاریخی می توان روح و زندگی دوباره بخشید.

نمایی از آمبر فورت، جی پور

مآخذ

- کاردنر، کارل؛ مولونی، رافائل، تحولی در روشنایی معماری، استپاتیان، آرن؛ هل فروش، فاطمه «انتشارات دانش پرور، تهران: ۱۳۸۶».
- بنیا، جیمز؛ کارلن، مارک؛ مبانی طراحی نورپردازی اصول و روش های روشنی بخشی معمارانه فضا احمدی نژاد، محمد، اصفهان: نشر خاک، ۱۳۸۵.
- افشارنادری، کامران، «روشنایی مصنوعی»، مجله معمار، شماره ۳۰.
- یونکور، پابلو، «اهمیت تاریخی نور طبیعی در معماری»، رضامند، الهام، مجله معمار، شماره ۳۰.

مآخذ تصاویر

- WWW.Travel.paintedstrok.com
- WWW.Kooroshvaziai.com
- WWW.commonswikimedia.org
- WWW.asiaexplorers.com/india/amber_fort.htm
- WWW.shunya.net/Rajasthan/Jaipur/Jaipur.htm
- WWW.flickr.com

۴. طراحی نورپردازی هر بنای تاریخی باید متناسب با طرح معماری آن ساختمان باشد.
۵. وضعیت یک ساختمان در صبح زود یا غروب که توسط نور خورشید نورپردازی می‌شود حالت مناسبی است که هر اندازه در نورپردازی به آن نزدیک تر شویم موفقیت بیش تری داشته‌ایم.
اگر در نورپردازی توسط نورافکن‌ها دقت شود و نور آنها با هم خوب ترکیب شود می‌توان محیطی دراماتیک و شاعرانه خلق کرد.
تفاوت‌هایی در نحوه نورپردازی در نقاط مختلف دنیا وجود دارد، در این زمینه تصاویری از نحوه نورپردازی در کشور هندوستان مورد توجه قرار می‌گیرد.

نمای کلی شهر جی پور در شب

هوامنجل، جی پور

معبد کیرتی ستامبھ، احمد آباد

